

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Teze bakalářské

Analýza nákladů, výnosů a výsledku hospodaření v kapitálové společnosti

Vypracovala: Libuše Brambůrková

Vedoucí práce: Ing. Hana Hlaváčková

České Budějovice

2023

Klíčová slova: náklady, výnosy, výsledek hospodaření, analýza

Anotace: Tématem bakalářské práce je analýza nákladů, výnosů a výsledku hospodaření v kapitálové společnosti. Tato práce je prováděna ve společnosti, která se zabývá silniční motorovou dopravou. Cílem práce je analyzovat náklady, výnosy a výsledek hospodaření a navrhnout možná opatření na úspory nákladů, zvýšení výnosů a tím celkové zlepšení výsledku hospodaření. Prvním krokem analýzy je zkoumání evidence nákladů a výnosů v účetní jednotce, následuje horizontální a vertikální analýza v letech před vznikem společnosti s ručeným omezeným a také ve 2. čtvrtletí v letech 2020 až 2022. Na základě provedení této analýzy bylo zjištěno, že největšími náklady jsou náklady na naftu, mzdové náklady, mýtné poplatky placeny jak v tuzemsku, tak zahraničí a leasing. Dále bylo pomocí párového korelačního koeficientu zjištěno, že společnost je velmi závislá na jednom konkrétním dodavateli, což by pro ni v budoucnu mohlo představovat hrozbu. Návrhy na opatření pro snížení nákladů na naftu jsou technického charakteru, například zmenšení volnoběhu a správné napnutí plachty. Dalším možným krokem je změna dodavatele paliva. Návrhem na zvýšení výnosů je zaměření se i na jiné odběratele.

Úvod a přehled literatury

Bakalářská práce se zabývá analýzou nákladů, výnosů a výsledku hospodaření v kapitálové společnosti. Cílem této práce je analyzovat náklady, výnosy a výsledek hospodaření ve vybrané kapitálové společnosti, navrhnout možná opatření na úspory nákladů, zvýšení výnosů a zjistit jejich vliv na výsledek hospodaření.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, na teoretickou a praktickou. Literální přehled z počátku charakterizuje samostatné náklady a výnosy, které jsou základními faktory pro hodnocení hospodaření podniku. Dále pokračuje jejich členěním, a to hned z několika hledisek. Příkladem je členění dle daňové uznatelnosti, účelové a druhové členění. Přehled literatury také obsahuje zásady pro účtování nákladů a výnosů a časové rozlišení. Poslední kapitolou je výsledek hospodaření, jeho rozdělení a vypořádání v jednotlivých kapitálových společnostech. Všechny informace jsou zejména čerpány z odborné literatury a zákonů.

V úvodu praktické části práce je provedena charakteristika podniku, jenž byl zvolen jako předmět zkoumání. Tato konkrétní firma je společností s ručením omezeným specializující se na podnikání v oblasti silniční motorové dopravy. Její hlavní činností je přeprava zboží. Charakteristika podniku poskytne důležité informace, které jsou nedílnou součástí práce. Na základě získaných dat je provedena analýza nákladů a výnosů v konkrétních sledovaných letech. V rámci této analýzy jsou charakterizovány nákladové a výnosové účty používané v účetní jednotce. Dále je provedena horizontální a vertikální analýza nákladů a výnosů, což umožní identifikaci klíčových faktorů ovlivňující hospodaření společnosti ve sledovaných letech. Tyto analýzy jsou důležité pro navržení konkrétních opatření na úspory nákladů a zvýšení výnosů, což přispěje ke zlepšení hospodářského výsledku podniku. Kromě toho je také provedena analýza výsledků hospodaření, která poskytuje celkový obraz o hospodaření společnosti ve sledovaných letech.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je provedení analýzy nákladů, výnosů a výsledku hospodaření ve vybrané kapitálové společnosti, navržení možných opatření na úsporu nákladů, na zvýšení výnosů a zjištění jejich vlivu na výsledek hospodaření.

Metodika

Praktická část práce je zahájena charakteristikou společnosti, na kterou je analýza zaměřena. Tato firma je společností s ručením omezeným, jejímž hlavním zaměřením je silniční motorová

doprava. Z důvodu zachování anonymity je nadále označována jako společnost XYZ. Dále se v praktické části práce také nachází historie společnosti. Dále jsou charakterizovány účty nákladů a výnosů, o kterých účetní jednotka účtuje, ty jsou rozděleny podle účetních skupin. Dále je provedena analýza nákladů a výnosů v letech před vznikem společnosti s ručeným omezeným, poté ve 2. čtvrtletích v letech 2020 až 2022. Poslední částí je analýza výsledku hospodaření v letech 2020 až 2022, konkrétně se jedná o výsledek hospodaření před zdaněním, jeho transformaci na základ daně a o čistý výsledek hospodaření. Při této analýze je použita horizontální analýza, vertikální analýza a párový korelační koeficient. Všechny údaje jsou čerpány z interních zdrojů podniku, jako jsou výkazy zisku a ztráty, hlavní kniha a přehled hospodaření.

Cílem horizontální analýzy je porovnání v čase jednotlivých položek, které se nachází v účetních výkazech, a to v absolutních hodnotách. Horizontální analýza je zaměřena na změny, které nastaly v určitém časovém úseku, například v měsících, čtvrtletích nebo letech. Výpočet spočívá v tom, že se od finančního ukazatele základního sledovaného období odečte finanční ukazatel předchozího období. Výsledek tohoto výpočtu říká, jaká byla absolutní změna mezi těmito lety. Pro lepší zobrazení je také možné horizontální analýzu provádět v relativním vyjádření. ("Vertikální a horizontální analýza", 2022)

Vertikální analýza spočívá v relativním vyjádření konkrétní položky z finančního výkazu k celku. Vždy součet všech jednotlivých položek musí být ve výši 100 %. Rozdíl mezi horizontální a vertikální analýzou spočívá v tom, že horizontální analýza je prováděna za více období, zatímco vertikální analýza je prováděna v rámci jednoho období. ("Vertikální a horizontální analýza", 2022)

Párový korelační koeficient vyjadřuje lineární závislost mezi dvěma veličinami, které jsou kvantitativního charakteru. Tento korelační koeficient je počítán z dvojic proměnných, u kterých nezávisí, v jakém jsou pořadí. Jeho hodnota se pohybuje v intervalu $\langle -1; 1 \rangle$. Čím více jde tato hodnota k 1, tím více jsou na sobě veličiny závislé. (Hindls et al., 2018)

Výsledky

Při provedení analýzy nákladů a výnosů v letech před právnickou osobou, konkrétně v letech 2019 až 2021 bylo zjištěno, že provozní náklady podniku ve všech sledovaných letech tvořily přes 99 % celkových nákladů. Provozní náklady měly v průběhu let rostoucí trend.

V následující tabulce číslo 1 jsou prezentovány provozní, finanční a celkové náklady v těchto letech.

Tabulka 1: Vývoj celkových nákladů v tis. Kč

	2019	2020	2021
Provozní náklady	33 584	33 865	38 186
Finanční náklady	91	92	171
Celkové náklady	33 675	33 957	38 357

Zdroj: Interní zdroje podniku, vlastní zpracování

Při podrobnější analýze provozních nákladů bylo zjištěno, že největší zastoupení z celkových provozních nákladů má skupina Spotřeba materiálu a energie. V roce 2019 tyto náklady představovaly 31,56 %, v roce 2020 27,8 % a v roce 2021 28,28 %. Dále velkou část reprezentují služby, osobní náklady a daně a poplatky.

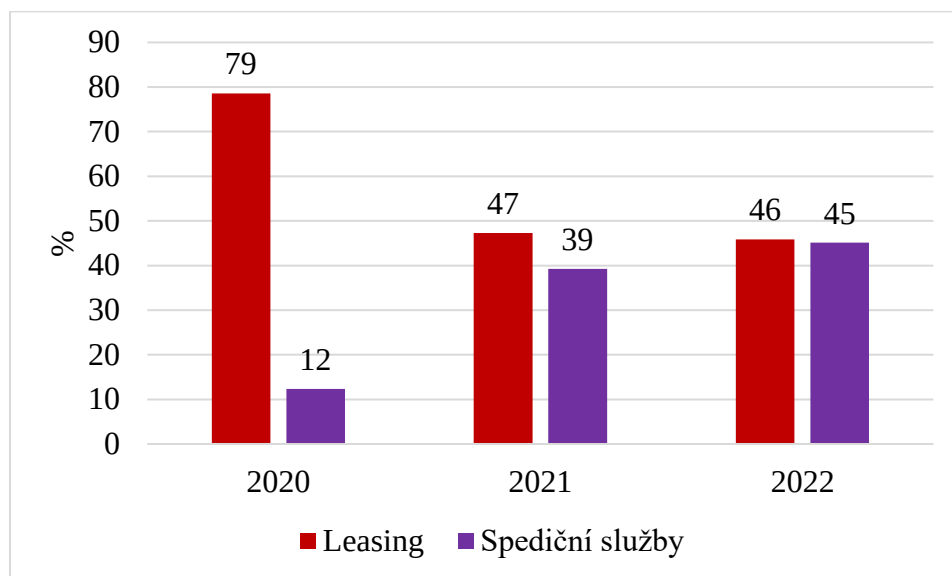
Co se týče výnosů v těchto sledovaných letech, ty se v průběhu let jen zvyšovaly. Provozní výnosy v roce 2019 činily 34 160 tis. Kč, v roce 2020 35 349 tis. Kč a v roce 2021 38 706 tis. Kč. Jelikož se jedná o společnost, která poskytuje služby, největší výnosy byly ze skupiny Tržby z prodeje služeb, ve všech letech tvořily okolo 97 % z celkových provozních výnosů.

Dále v praktické části byla provedena analýza nákladů a výnosů v 2. čtvrtletí v letech 2020 až 2022. V této části se proběhla detailní analýza účtů, které mají největší vliv na celkový výsledek hospodaření společnosti.

Provedením analýzy bylo zjištěno, že jedním z nejzatíženějších účtů je účet 501 – Spotřeba materiálu. Na něj účetní jednotka eviduje například naftu, pneumatiky, náhradní díly a AdBlue. Největším zastoupením ve všech sledovaných čtvrtletích měla nafta. Podíl této položky na celkové hodnotě účtu se pohybuje okolo 90 %. Ostatní náklady účtované na tomto účtu měly hodnotu pod 5 % z celkové hodnoty účtu 501.

Dalším důležitým účtem účetnictví společnosti je účet 518 – Služby. Zde jsou účtovány různé druhy služeb, jež společnost využívá. Leasing a spediční služby jsou dvěma největšími složkami na tomto účtu. V následujícím grafu číslo 1 je prezentována dílčí část tohoto účtu.

Graf 1: Dílčí část účtu 518 - Služby

Zdroj: Interní zdroje podniku, vlastní zpracování

Při zaměření pouze na 2. čtvrtletí roku 2022 se zbylých 9 % celkové hodnoty tohoto účtu skládá z různých služeb, které nejsou leasingem ani spedičními službami. Do těchto 9 % patří například telefonní tarify pro zaměstnance, nájem za kancelářské prostory, lékařské služby či advokátní a poradenské služby využité při převodu na společnost s ručením omezeným. Mezi další služby patří technická kontrola vozidel (STK) a využívání služeb webového dispečinku.

Další účty, které byly analyzovány byly účty 521 – Mzdové náklady a 538 – Daně a poplatky.

Výnosy ve 2. čtvrtletí v letech 2020 až 2022 v průběhu let rostly. Jak je v následující tabulce číslo 2 vidět, finanční výnosy byly v průběhu všech sledovaných čtvrtletí zanedbatelné nebo neexistující. Na druhé straně provozní výnosy za období od druhého čtvrtletí roku 2020 do druhého čtvrtletí roku 2022 neustále rostly.

Tabulka 2: Vývoj celkových výnosů ve 2. čtvrtletí v letech 2020 - 2022 v tis. Kč.

	2020	2021	2022
Provozní výnosy	8972	10273	15334
Finanční výnosy	1	0	0
Celkové výnosy	8973	10273	15334

Zdroj: Interní zdroje podniku, vlastní zpracování

Největší zastoupení provozních výnosů představuje účet 602 – Tržby z prodeje služeb. V letech 2020 a 2021 došlo k procentuálnímu nárůstu o 12,99 %. V období mezi lety 2021 a 2022 pak došlo k ještě výraznějšímu nárůstu o 14,29 %. Tyto poskytované služby mají jen jediný

charakter, a to je přeprava zboží nebo výrobků z jednoho místa na druhé, a to na místo, které si určili odběratelé.

Důležitou kapitolou byla také kapitola výsledek hospodaření. Na základě provedené analýzy výsledku hospodaření lze konstatovat, že v posledních třech letech společnost zaznamenala výrazné fluktuace ve výsledku hospodaření. Nicméně i přes to lze pozorovat, že společnost byla v každém z těchto tří let v zisku. Nejúspěšnějším rokem byl rok 2022, kdy firma dosáhla čistého zisku v hodnotě 2 207 tis. Kč. Druhým nejúspěšnějším rokem byl rok 2020, kdy společnost dosáhla zisku ve výši 1 093 tis. Kč. Nejméně úspěšným obdobím byl rok 2021, kdy společnost dosáhla zisku pouze v hodnotě 286 tis. Kč.

Návrhy řešení

Prvním návrhem je správné účtování kurzových ztrát na účtu 563 a kurzových výnosů na účtu 663. Účetní jednotka zaznamenává kurzové výnosy na účet 563 s použitím záporného znaménka. Tato metoda je v rozporu se zásadami pro účtování nákladů a výnosů. Podle této zásady by měly být náklady účtovány v 5. účtové třídě a výnosy v 6. účtové třídě.

Nejvýznamnějším nákladem pro účetní jednotku je spotřeba paliva nafta, která se účtuje na účtu 501 – Spotřeba materiálu a tvoří v průměru asi 90 % nákladů. Cena nafty za jeden litr je stanovena trhem a nelze ji ovlivnit. Druhý návrh opatření na snížení nákladů na palivo nafta je spíše technického původu. Jedním z technických řešení pro snížení spotřeby paliva je zmenšení volnoběhu motoru nebo správné napnutí plachty návěsu nebo přívěsu, což může snížit odpor vzduchu, a tedy i spotřebu paliva. Dalším faktorem ovlivňujícím spotřebu paliva je chování řidičů na silnicích. Zde může být účinnou investicí odborné školení pro řidiče, které by se mohlo zaměřit na šetrné a efektivní řízení vozidla a snížení rizikového chování na silnici. Tímto způsobem by mohlo být dosaženo snížení spotřeby paliva, a tedy celkových nákladů na palivo, což by mohlo mít pozitivní vliv na výsledek hospodaření.

Třetím návrhem na snížení nákladů na palivo nafta je zvažována možnost změny dodavatele této pohonné hmoty na jiného dodavatele, který nabízí nižší cenu za stejný druh paliva. Před přijetím rozhodnutí o změně dodavatele by však musely být posouzeny různé faktory, jako je kvalita paliva, spolehlivost dodavatele a jeho schopnost zajistit dostatečné množství paliva pro potřeby společnosti.

Čtvrtým návrhem na zlepšení hospodaření společnosti je zaměření se více i na jiné odběratele než na odběratele A. Společnost XYZ je velmi závislá na odběrateli A a jeho příspěvek k celkovým výnosům společnosti je značný. Nicméně tato závislost také zvyšuje riziko pro

firmu, protože pokud by došlo k ukončení spolupráce s tímto odběratelem, mohlo by to vést k významnému poklesu tržeb, a v nejhorším případě dokonce i ke skončení společnosti. Získání dalších odběratelů by mohlo snížit toto riziko a rozšířit zdroje příjmů pro společnost.

Posledním návrhem na zvýšení výnosů a celkové zlepšení hospodářského výsledku společnosti je navýšení cen za poskytnutou dopravu odběrateli. Tento návrh vychází z faktu, že náklady na dopravu jsou ovlivňovány například náklady na naftu a mzdovými náklady. Zvýšení cen za dopravu by mohlo být účinným řešením pro zvýšení výnosů společnosti. Nicméně při promýšlení tohoto návrhu by měly být pečlivě zvažovány dopady na zákazníky. Zvýšení cen by mohlo negativně ovlivnit zákaznickou poptávku. Z tohoto důvodu by měla být strategie zvýšení cen za dopravu pečlivě promyšlena tak, aby minimalizovala negativní dopad na zákazníky a zároveň maximalizovala výnosnost společnosti.

Závěr

Tématem bakalářské práce byla analýza nákladů, výnosů a výsledku hospodaření v kapitálové společnosti. Práce měla za cíl provést analýzu nákladů, výnosů a výsledku hospodaření a navrhnout opatření na úsporu nákladů, zvýšení výnosů, a tím celkového zlepšení výsledku hospodaření.

První část literární rešerše se zabývala charakteristikou a členěním nákladů a výnosů podle několika kritérií. Dále obsahovala zásady pro účtování nákladů a výnosů, časové rozlišení, syntetickou a analytickou evidenci a v neposlední řadě charakteristiku výsledku hospodaření a jeho rozdělení.

Praktická část byla zaměřena na analýzu nákladů, výnosů a výsledku hospodaření ve společnosti, která se zabývá silniční motorovou dopravou. Z důvodu zachování anonymity byla označována jako společnost XYZ. Na začátku této části byla firma představena. Byly zde poskytnuty údaje o jejím vzniku, předmětu podnikání, o počtu zaměstnanců, organizační struktuře a historii. Další kapitola se zabývala charakterizováním jednotlivých nákladových a výnosových účtů, které účetní jednotka v rámci svého účetnictví používá.

Dále byla praktická část zaměřena na analýzu v letech 2019, 2020 a 2021, tedy před vznikem společnosti s ručením omezeným. V rámci této analýzy byla použita horizontální a vertikální analýza. Z výsledku je patrné, že více jak 99 % celkových nákladů tvoří provozní náklady. Největší náklady ve všech sledovaných obdobích byly v rámci spotřeby materiálu a energie. Tyto náklady byly největší v roce 2021 a dosahovaly hodnoty 10 800 tis. Kč. Dalšími náklady, které v těchto letech měly velký vliv na výsledek hospodaření, byly služby, jež v průběhu let

měly rostoucí trend, dále osobní náklady a daně a poplatky. Výnosy společnosti v průběhu let se v průběhu let také zvyšovaly, tržby z prodeje služeb v roce 2021 měly nejvyšší hodnotu, a to ve výši 37 742 tis. Kč.

Dále byla provedena analýza za druhá čtvrtletí v letech 2020, 2021 a 2022. Zde bylo zjištěno, že největším výdajem společnosti je náklad na naftu, které je nedílnou součástí podnikání v rámci silniční motorové dopravy. Tento náklad v průběhu let rostl, jedním z důvodů bylo navýšení cen za pohonné hmoty. Také bylo zjištěno, že dalšími největšími náklady jsou mzdové náklady, mýtné poplatky placeny jak v tuzemsku, tak zahraničí a dále například leasing, ze kterého účetní jednotka financuje tahače. Z analýzy vyplývá, že výnosy postupně rostly. Více jak 99 % celkových výnosů tvoří výnosy provozní. Ty nabývaly největší hodnoty v 2. čtvrtletí v roce 2022 a činily 15 334 tis. Kč. Dále bylo za použití párového korelačního koeficientu zjištěno, že společnost XYZ je silně závislá na jednom konkrétním dodavateli, což by pro ni v budoucnu mohlo představovat hrozbu. Předposledním tématem byl výsledek hospodaření firmy, který byl sledován v letech 2020, 2021 a 2022. Ve všech třech letech společnost XYZ dosahovala zisku, kdy nejvyšší byl v roce 2022 ve výši 2 207 tis. Kč. Poslední kapitolou této práce bylo navržení opatření na úsporu nákladů a zvýšení výnosů. Pokud by podnik chtěl v budoucnu snížit svoje náklady, měl by se zaměřit na ten největší, a to je palivo nafta. Jedním návrhem na toto snížení je zmenšení volnoběhu motoru. Návrhem na zvýšení výnosů je zaměření se i na jiné odběratele, než jen na odběratele A. Tím by společnosti dosáhla větších výnosů a zároveň by nebyla silně závislá na jednom konkrétním odběrateli.

Seznam literatury použité v tezích

Hindls, R., Arltová, M., Hronová, S., Malá, I., Marek, L., Pecáková, I., & Řezanková, H. (2018). *Statistika v ekonomii*. Professional Publishing.
Vertikální a horizontální analýza. (2022). In T. Brabenec, *Finanční analýza obchodních korporací* (pp. 5-11). Ekopress. https://kfop.vse.cz/wp-content/uploads/page/1649/1FP303_HOVE-analyza.pdf

Plný seznam použité literatury je uveden v textu bakalářské práce.

Seznam tabulek a grafů použité v tezích

Tabulka 1: Vývoj celkových nákladů v tis. Kč	4
Tabulka 2: Vývoj celkových výnosů ve 2. čtvrtletí v letech 2020 - 2022 v tis. Kč.....	5
Graf 1: Dílčí část účtu 518 - Služby	5

Další bibliografické údaje

Type of thesis: bachelor

Author: Libuše BRAMBŮRKOVÁ

Academic Year: 2022/2023

Department: Department of Accounting and Finance, Faculty of Economics, University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Czech Republic

Thesis supervisor: Ing. Hana HLAVÁČKOVÁ

Number of pages: 81

Language of thesis: CZ

Title of Thesis: Analysis of costs, revenues and profit and loss in a capital company

Annotation: The topic of the bachelor thesis is the analysis of costs, revenues and profit and loss in a capital company. This thesis is carried out in a company that deals with road motor transport. The objective of the thesis is to analyze the cost, revenue and profit and loss and suggest possible measures to save cost, increase revenue and thereby improve the overall profit and loss. The first step of the analysis is to examine the cost and revenue records of the entity, followed by horizontal and vertical analysis in the years prior to the formation of the limited company and also in the 2nd quarter in the years 2020 to 2022. After conducting this analysis, it was found that the major costs are diesel cost, labour cost toll charges paid both domestically and abroad and leasing. It was also found using a pairwise correlation coefficient that the company is highly dependent on one particular supplier, which could pose a threat to the company in the future. Suggestions for measures to reduce diesel costs are technical in nature, such as reducing idling and proper sail tension. Another possible step is to change fuel supplier. Targeting other customers is also a proposal to increase revenues.

Key words: costs, revenues, profit or loss, analysis

Přílohy volně vložené:

Přílohy vázané v práci: 11